

Hvordan skal Statkraft AS styres?

Erik Fleischer
Energiveteranene

Nikolai Astrup i Høyre har tatt opp igjen en privatisering av Statkraft i sitt arbeid med program for neste valgperiode og utdyper sitt forslag senest i et innlegg i Dagsavisen 5. sept.

Det må være dette som ligger bak skiftet av ny styreleder i Statkraft da Thorhild Widvey, Statkrafts nye styreleder, som energiminister før valget i 2005 arbeidet iherdig med å få til en ny konsesjonslov som ville medført at store deler av norsk vannkraft ville blitt solgt til utenlandske energiselskap. Det ble forhindret i siste liten ved at vi fikk Stoltenberg II regjeringen i 2005.

Noe av bakgrunnen for at Høyre tar opp igjen sine gamle tanker om privatisering, er at Statkraft de siste årene har engasjert seg stort i utlandet i prosjekter med både stor politisk og økonomisk risiko i alt fra gasskraft til store offshore vindmølleparker og store vannkraftprosjekter i utviklingsland. Det har ført til noen store enkelttap selv om Statkraft hevder at de totalt sett har hatt god inntjening på sin utenlandssatsing.

Å privatisere Statkraft er å selge norsk vannkraft. Statkraft eier ca. 50 % av norsk vannkraft. Vannkraftverkene er unike anlegg ulik all annen industri ved at de har en meget lang levetid, flere hundre år, dersom de får normalt vedlikehold og rehabilitering. Verdien ved salg settes ved å beregne nåverdien av fremtidige netto inntekter, og med normal rente blir verdien av inntekter i 30 eller 100 år nesten den samme. En får ikke fram den langsiktige verdien ved et salg. Til nå har også avkastningen i Statkraft ligget høyt over avkastningen i det internasjonale kapitalmarkedet. Er Høyre klar over hvilke langsiktige verdier Norge gir fra seg for eventuelt å hindre kortsiktige tap i dag? Det er også kun ved fullt eierskap at vi sikrer hele avkastningen i vannkraften til fellesskapet.

Høyre vil nå privatisere hele Statkraft AS, ikke bare utenlandsvirksomheten som de tidligere har antydnet, slik at flere enn staten som de sier, skal være med på å vurdere godheten og å dele på risikoen i disse prosjektene. For å slippe diskusjonen om å selge arvesølvet, skal i følge Astrup, inntektene fra de norske kraftverkene gå uavkortet til staten ved hjelp av en hittil ukjent modell. Han nevner som eks. via økte skatter/andeler til kommunene der kraftverkene ligger. Statkraft skal etter Høyres modell ikke ha inntekter fra kraftverkene i Norge. Uten inntekter har kraftverkene ingen verdi for Statkraft AS og følgelig gir de liten egenkapital som kan garantere for nye investeringer ute. Og hvem vil kjøpe aksjer i et selskap som ikke har inntekter fra sine største verdier, vannkraftverkene i Norge?

Astrup går i mot å dele Statkraft i et norsk vannkraftselskap og et selskap som inneholder dagens øvrige virksomhet og som kan delprivatiseres. Hans argument er at kompetansen i vannkraftselskapet da ikke kan benyttes i det utskilte delprivatiserte selskapet, men kompetanse kan leies ut fra vannkraftselskapet hvis det er et behov. Det viktigste er imidlertid at det er utbyggingskompetansen som følger med i det utskilte selskapet som det først og fremst er behov for, ikke driftskompetansen i vannkraftselskapet.

Høyres modell henger ikke på greip. Her må Høyre klargjøre hvordan de vil styre Norges viktigste infrastrukturselskap.

Hvor stor andel av Statkraft som skal selges i første omgang vil Astrup ikke ut med. Vår nåværende konsesjonslov begrenser salget til 1/3.

Privatisering av Statoil hindret ikke Statoil mot å gjøre elendige investeringer i oljesand, skiferolje eller skifer-gass i Nord-Amerika hvor det nå er gjort store avskrivninger.

Klimautfordringen krever at det investeres stort i fornybar energi globalt, i sol-, vind-, vann- og bio-prosjekter. Skal vi nå målet om å begrense temperaturstigningen til 2 grader og helst 1,5 grader

Celsius må det satses stort de neste 20-30 årene. Det er nå slaget om vår planets fremtid står. Og her må Norge delta med full kraft. Statkraft må derfor rigges for å delta i denne globale innsatsen på en god måte.

Det er imidlertid flere bl. a. Energiveteranene, gruppen undertegnede tilhører, som har vært bekymret over at Statkraft fritt kan bruke sin store egenkapital i norsk vannkraft som garantist for store risikofylte energiprojekter i utlandet. Det er derfor verdifullt at vi får en god diskusjon om hvilken modell Statkraft AS skal styres etter videre.

En modell kan være at Statkraft SF (statsforetak) som i dag eier Statkraft AS overtar eierskapet til alle Statkrafts kraftverker i Norge. Statkraft AS beholder prosjekt- og utbyggingkompetansen, fordi det er den som er verdifull for virksomheten i utlandet. SF overtar driftskompetansen og drifter kraftverkene selv og tar hånd om kraftsalget og inntektstrømmen. AS får beholde en tilstrekkelig egenkapital slik at de kan delta i store fornybarprosjekter i utlandet i samarbeid med andre aktører, private eller offentlige selskap ute. På grunn av viktigheten av å få realisert mange fornybarprosjekter så raskt som mulig bør staten vurdere å gi statsgaranti der det måtte være nødvendig. En slik prosess for å få statsgaranti ville gi en bedre prosjektkontroll enn om en stor egenkapital i form av egne kraftverk automatisk gir slik garanti.

[1]
[SEP]

En annen modell kan være å holde Statkraft samlet som i dag for å beholde et sterkest mulig selskap, økonomisk som kompetansemessig. Da må betingelsene være at Statkraft ikke privatiseres eller får investere i fossil industri. De betaler stort, men forutsigbart, utbytte/grunnrente til staten og bevilges kapital av staten for investeringer i større prosjekter.

At Statkraft blir godt rigget for å ta del i fornybarutbyggingen er viktig for alles fremtid, men det burde være unødvendig for en styrtrik stat å tape eierskapet til de nærmest evigvarende norske kraftverkene/arvesølv for å få til dette.